

เทศน์พระ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันอุโบสถ วันอุโบสถนะ อุโบสถศีล อุโบสถเพื่อเตือนสติใจ อุโบสถหมายถึงว่าการ
ลงอุโบสถสังฆกรรม การลงอุโบสถสังฆกรรมเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ของหมู่สงฆ์ ถ้าหมู่สงฆ์
สะอาดบริสุทธิ์ ทัศนคติเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน ความเป็นอยู่ของสงฆ์จะมีความสุขมาก

สัปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัปายะ หมู่คณะเป็นสัปายะเอาอะไรเป็นหลักเป็นเกณฑ์? เอา
ธรรมวินัยเป็นหลักเป็นเกณฑ์ใจ ไม่มีใครเอาเป็นหลักเป็นเกณฑ์ได้นะ เพราะจิตใจเรายังโลเลอยู่
สิ่งที่โลเลอยู่ มีความลังเลสงสัย คนลังเลสงสัยทำอะไรมันทำไม่ได้เต็มไม้เต็มมือหรือ มันมีความ
ลังเลสงสัย ฉะนั้น ถึงต้องเอาธรรมวินัยนี้เป็นหลัก เวลาลงอุโบสถสังฆกรรม เรามาสาธยายธรรม
วินัย แล้วถ้ามีใครผิดพลาด เราจะสะกิดกันไว้ว่าเราจะปลงอาบัติ

เพราะภาษามคธ ในสมัยพุทธกาลใช้เป็นภาษาสามัญ แต่ในปัจจุบันนี้เราใช้ภาษาพื้นถิ่น
แต่ภาษามคธเป็นภาษาที่เราไม่เข้าใจกัน แต่ถ้าเรียนบาลี เรียนปริยัติ เรียนบาลีเป็นกุญแจไขเข้าไป
หาพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกเป็นวิธีการเท่านั้น บาลีเป็นกุญแจไขเข้าไปหาผู้พระไตรปิฎก แต่ใน
พระไตรปิฎกเป็นกุญแจไขเข้าไปหาใจ ใจของเรา ใจของเราที่เป็นทุกข์เป็นยาก เราต้องเข้ามา
ยื้อนดูที่ใจของเรา

แต่เราผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ คำว่า “ภาษา” เป็นสมมุติ แต่สิ่งที่เป็นสากล ทุกข์สุขนี้เป็นสากล
ความเป็นสากลในหัวใจ เราจะทำกันที่นี่ เวลาครูบาอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็น
แบบอย่างเป็นแนวทาง ธรรมวินัยนี้เป็นแนวทาง แต่ก็ปฏิบัติมาที่ใจ

เราเป็นนักบวช เราเป็นพระ เราเสียดละมาแล้วจากเพศของคฤหัสถ์ เพศของโลก เรา
เสียดละมาแล้ว เพศของคฤหัสถ์ เพศเขาหยาบๆ ความดีของเขาก็ความดีของเขา ก็ความดี เป็น
การเมือง ความเชื่อเป็นความจริง ความเชื่อ ถ้าคนไหนไปเชื่อว่าคนนี้เป็นคนดี คนนั้นเป็นคนดี แต่
ไม่ใช่ความจริงในศาสนา ความเชื่อเป็นศรัทธา ศรัทธาความเชื่อ

ความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ ความจริงในศาสนาแก้กิเลสได้

โลกเขา ความจริงของเขาคือความเชื่อ คือสิ่งที่เขาทำให้สังคมเชื่อถือกัน เขาถึงทำกระแสนี้ได้ไง เขาถึงทำประชาสัมพันธตัวเขาเองเพื่อให้สังคมยอมรับ “คนนั้นเป็นคนดี” คนไหนมีเงิน มีสถานะ เขาจะยอมรับว่าคนนั้นเป็นคนดี คนดีของโลกๆ เห็นไหม โลกมันหลอกลวง โลกมันมีการซ่อนเร้น สิ่งนี้มันซ่อนเร้น นี่เขายังมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นคนดีคนชั่วในสังคม

เราเสียสละมาแล้ว เราจะมาเป็นพระ ถ้าเราเป็นพระ เราต้องมีความละเอียดลึกซึ้งมากกว่านั้น ความละเอียดลึกซึ้งของเรา ความละเอียดใจ ถ้าเราไม่มีความละเอียดใจ ใจเราจะตายจากความดีและความชั่วเลย

ความชั่วของโลกเขา ความชั่วที่เขาทำทุจริตกัน เขาทำทุจริตกันเขายังมีกฎหมายรองรับ เขายังมีฝ่ายกฎหมาย เขามีตำรวจจับ เขามีศาลเป็นผู้พิพากษา อันนั้นมันเป็นเรื่องของสังคม เป็นเรื่องของโลก

แต่เรื่องของเรา เกิดตาย เราเป็นคนเกิดตายเอง ใจของเราเป็นคนเกิดและคนตายเอง ถ้าใจของเราเป็นคนเกิดคนตายเอง ใจของเราเป็นผู้ทุกข์เอง วิบากของกรรม เวลาเราเกิดในสถานะต่างๆ เราไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ไปเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วยังได้บวชอีก คุณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ วันวิสาขบูชา เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดที่สวนลุมพินีวัน แล้วเกิดที่โคนต้นโพธิ์ เกิดจากปฏุชน เกิดจากคนที่ยังมีกิเลสอยู่ จนบรรลุธรรมขึ้นมา เกิดขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เกิดอีกหนหนึ่ง

“ทานในศาสนามีอยู่ ๒ คราวที่ประเสริฐที่สุด คราวหนึ่งเราฉันอาหารของนางสุชาดา ถึงซึ่งกิเลสนิพพาน...” นี่ถึงซึ่งกิเลสนิพพาน

“...กับอีกคราวหนึ่ง เราฉันอาหารของนายจุนทะ ถึงซึ่งขันธนิพพาน”

คนเวลาตายขึ้นมา ละธาตุขันธ์ไป ขันธนิพพาน แต่กิเลสนิพพาน เวลาสิ้นกิเลสไป นี่เกิดอีกหนหนึ่ง เกิดในธรรม เห็นไหม เกิดจากปฏุชน เกิดจากโลก เกิดจากวิภูฏะ พ้นจากวิภูฏะเป็นวิภูฏะ แล้วตาย ทิ้งธาตุขันธ์ไว้กับโลก ทิ้งธาตุขันธ์คือทั้งสิ่งที่เป็นสสารเป็นวัตถุ คือหัวใจ คือร่างกาย ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ทั้งสิ่งนี้ไว้ในสมมุติใจ ในสมมุติบัญญัตินี้ ทั้งไว้ในวิภูฏะนี้ แต่ใจนี้พ้นออกไปจากวิภูฏะ

ใจที่พ้นออกไปจากวิญญูะมันต้องเห็นคุณเห็นโทษสิ ถ้ามันเห็นคุณเห็นโทษ มันถึงจะเห็นใจมันถึงไม่ตายไปจากคุณงามความดีใจ ถ้าใจของมันคือด้าน มันตายจากคุณงามความดี ตายจากคุณดีและความชั่ว ถ้าตายจากคุณดีและความชั่ว มันไม่มีหิริ โอตตปปะ

ถ้ามีหิริ โอตตปปะ มันจะตื่นตัว การประพฤติปฏิบัติเราต้องเริ่มจากตรงนี้นะ ตรงที่ตื่นกลัว มีหิริ มีโอตตปปะ สิ่งใดที่มันเป็นความชั่ว สิ่งใดที่เป็นความผิด ผิดศีลผิดธรรม มันผิดศีลผิดธรรม เราจะไม่ทำ ถ้าผิดศีลผิดธรรม **ศีล สมาธิ ปัญญา** ถ้าสิ่งที่เป็นความชั่วของใจ ใจมันเป็นความชั่ว ใจมันไปหมักหมมกับความชั่ว ใจมันไปเกลือกกลั้วกับความโลภ ความโกรธ ความหลง

ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันหลงในตัวมันเอง มันตายจากคุณงามความดีไป มันตายไปอยู่ในกิเลสใจ ตายจากคุณงามความดีแล้วไปอยู่ในกิเลส ไปหมักหมมอยู่กับกิเลส หัวใจมันคลุกเคล้าอยู่กับกิเลส ไปคลุกเคล้าอยู่กับสิ่งที่เป็นขี้ ขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลง เขี่ยบย่ำหัวใจ แล้วมันตายจากคุณดี ถ้ามันจะไปฟื้นฟูจากคุณดีขึ้นมา นี่ลงอุโบสถศีล ทำให้มันสะอาดขึ้นมา ถ้ามันทำความสะอาดขึ้นมา

คนเราพ้นออกมาจากสิ่งสกปรก เราตกลงไปหลุมมูตรหลุมคูด เราขึ้นมาเราชำระความสะอาด เราจะลงไปจมกับมันอีกไหม เราอยากจะไปจมกับความสกปรกนั้นอีกไหม จิตใจที่มันพ้นจากความโกรธ ความโลภ ความหลงขึ้นมา มันพ้นจากสิ่งนี้ขึ้นมา เราจะไปจมกับมันอีกไหม ถ้าไม่ไปจมกับมัน เราต้องทำความสะอาดของใจขึ้นมา ถ้าทำความสะอาดใจ มันต้องตื่นตัวใจ ถ้าตื่นตัวขึ้นมา มันให้เห็นใจ

ไฟ ไปหยิบที่ไหนมันก็ร้อน ไฟ เราเอามือไปจับนี่พองนะ เราไปโดนไฟ ไฟมันทำให้เกิดโทษกับเรา นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเป็นความชั่ว เป็นความดี ความดีเป็นน้ำดับไฟ ถ้าน้ำดับไฟ ความดีเราต้องมีการกระทำ สิ่งที่ทำคุณงามความดีขึ้นมา **ศีล สมาธิ ปัญญา** สมาธิเกิดมาจากไหน ปัญญา ปัญญามันเกิดมาอย่างไร ปัญญาที่มันจะเกิดขึ้นมากับเรา ปัญญาที่เกิดชำระกิเลส ถ้ามันมีศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา มันเป็นวิธีการนะ มีศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา แล้วใช้เป็นใหม่

ปัญญาฆ่าตัวตน ปัญญาฆ่าเรา ปัญญาจากกิเลสใจ ปัญญาที่วิญญูมานะ ปัญญาว่าสิ่งนี้เป็นความถูกต้อง ปัญญาว่าสิ่งนี้เป็นคุณงามความดี ปัญญาของมันอยู่ในกิเลส กิเลสชี้หัวใจอยู่นี่ไม่รู้ ยังไปสร้างสมขึ้นมาว่าสิ่งนี้เป็นปัญญาๆ นี่มันตาย เวลาคนมันมีนินชา มันตาย ตายจากหิริ โอตตปปะ มันไม่เข้าใจว่าสิ่งนั้นดีหรือชั่ว

ถ้ามันเข้าใจว่าดีหรือชั่ว มันทำไม่ได้ มันมีความละเอียด ถ้ามีความละเอียดขึ้นมา มันทำไม่ได้ นี่มันทำไม่ได้ขึ้นมาจากใจ นั่นสิ่งที่ทำไม่ได้ มันรู้ร้อน รู้หนาว รู้จักไฟ รู้จักน้ำ รู้จักน้ำดับไฟ รู้จักไฟที่ทำให้หัวใจนี้เราร้อน สิ่งนี้ทำมาแล้วมันไม่ดีเลย ถ้าไม่ดีเลย ตั้งสติ ฟั่นสิ ฟั่นสติขึ้นมา ฟั่นสติขึ้นมา ตั้งสติไว้แล้วรักษาใจของตัว ใจของตัวว่าสิ่งนี้เป็นคุณงามความดีไหม

เราเป็นภิกษุ เราเป็นนักรบ คฤหัสถ์ ความดีของคฤหัสถ์เขาหลอกกัน ความดีของเขา ความดีคือความเชื่อของเขามันหลอกหลวงกัน ใครมีเงินมาก ใครมีสถานะทางสังคม ยกมือไหว้กันบ่อย นี่ความดีของเขา เพราะอะไร เพราะสถานะทางสังคม มันมีกฎหมาย มันมีผลประโยชน์รองรับ สิ่งทีผลประโยชน์รองรับ เกรงอิทธิพลเขา กลัว ลำเอียงเพราะรัก ลำเอียงเพราะชัง ลำเอียงนะ ทั้งๆ ที่ใจรู้ เพราะเรากลุกคลีอยู่กับเขา คนอยู่ใกล้ชิดคิดเราดีหรือชั่วเราก็รู้อยู่ แต่สังคมไหว้ก็ไหว้ไปกับเขา นี่ ลำเอียงเพราะรัก ลำเอียงเพราะชัง ลำเอียงเพราะกลัวเขา โลกเป็นอย่างนั้นนะ

แต่ใจเราต้องไปกลัวใคร มันอยู่ในความรู้สึกของเราใช่ไหม หรือว่าถ้าจิตของเราสงบเข้าไป เห็นเทวดา อินทร์ พรหม เห็นผีปิศาจ กลัวไหม ถ้ากลัวสิ่งนั้น แล้วไอ้จี๊ โจร โจรชั๊ หลง ไอ้มาร ไอ้มารหัวใจ ทำไมไม่กลัวมัน เวลามันเหยียบย่ำหัวใจอยู่นี่ มันจี๊ใส่หัวใจอยู่นี่ ทำไมไม่กลัวมัน

ถ้ากลัวมันก็ต่อสู้มันสิ ต่อสู้กับตัวตนของเรา ต่อสู้กับความจริงของเรา ต่อสู้ขึ้นมา ไม่ต้องไปละอายกับมัน ไม่ต้องไปมีนชากับมัน อย่าให้มันวางยาสลบนะ มันวางยาชา ไม่รู้จักเจ็บจักปวด ใจเราไม่รู้จักเจ็บจักปวดเลยหรือ ใจเราให้มันจี๊อยู่นี่ ไม่รู้จักเจ็บจักปวดเลยใช่ไหม ถ้ารู้จักเจ็บจักปวด ทำไมเราไม่ฟั่นสติมา ฟั่นสติเรามา อย่าให้มันเหยียบย่ำนัก อย่าให้กิเลสมันเหยียบย่ำหัวใจ จนเกินไบนัก ให้เราเป็นคนขึ้นมาบ้าง ทั้งๆ ที่เราเป็นพระอยู่แล้วนะ ถ้าเป็นคฤหัสถ์ของเขามันมีนชาอย่างนั้น เขาเองเขาก็อยู่ในสังคม อยู่ในโลก เขาเป็นโลก

เราเป็นนักรบนะ เราเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เราเป็นผู้ที่จะออกจากกิเลส แล้วเรายังมีนชากับตัวเอง มันไม่สมกับเป็นนักรบเลย คุณิ เวลาเราศรัทธา เราออกบวชขึ้นมา เราบวชเพื่ออะไร คุณิ เราบวชมาเพราะเราเห็นคุณค่าของชีวิตใช่ไหม โลกนี้เขาใช้ชีวิตของเขาหมดไปวันๆ หนึ่ง มันมีเหตุมีผลนะ ในเมื่อจิตมันมีกิเลสอยู่ มันมีพลังขับ มันมีแรงขับเคลื่อนอยู่ มันต้องตาย ตายแล้วก็ต้องเกิดอีก แล้วชีวิตเรา เราก็เบื่อหน่ายเต็มทีแล้ว เบื่อหน่ายชีวิตนะ

แม้แต่พระอรหันต์ เกิดมามีชีวิต คุณิ เกิดมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่
ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ๔๕ ปี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์นิมนต์
ไว้ พระอานนท์คร่ำครวญ

“อานนท์ เธอไม่รู้จักหรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายก็ต้องดับเป็น
ธรรมดา แม้แต่ร่างกายของตถาคตก็ต้องปรินิพพานในคืนนี้” เปรียบเหมือนเกวียนที่มันเก่าชรา
คร่ำคร่า แล้วจะต้องลากไป ต้องปะผุ ต้องพยายามปะไว้ พยายามจึงเชือกผูกมัดไว้ แล้วจะไปให้ถึง
อุทยานของกษัตริย์ เพื่อจะไปปรินิพพาน มันชราคร่ำคร่า มันต้องเอาไปทิ้ง ร่างกายนี้ต้องเอาไปทิ้ง
แต่หัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในร่างกาย มันพ้นจากกิเลสไป มันไม่ต้องเกิด
ต้องตายอีกแล้ว นี่มันยังต้องพาร่างกายนี้ไปทิ้งนะ

สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันอาหารของนายจุนทะ คือน้ององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เกิดความปริวิตกในหัวใจขึ้นมาว่า “ถ้าเราปรินิพพานไปแล้ว
ประชาชนที่ศรัทธาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทิดทูนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะ
โงมดินนายจุนทะ เพราะว่าฉันอาหารของนายจุนทะแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรินิพพาน”

ปริวิตกขึ้นมาว่านายจุนทะเขาจะสู้กระแสสังคมไม่ไหว ถึงได้บอกพระอานนท์ไว้ว่า
“อานนท์ ถ้ามีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นมาให้บอกเขาว่าอาหาร ๒ คราวที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าฉันแล้วมีผลมากที่สุดคือคราวหนึ่งของนางสุชาดา กับอีกคราวหนึ่งของนายจุนทะ”

สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนี้มันเป็นเรื่องของวิญญูะเอง เป็นผล
ของวิญญูะ เป็นผลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญกุศลมา เป็นพระโพธิสัตว์มา เกิด
เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วสร้างบุญกุศลขึ้นมาจนมีเขว่นปัญญา จนเกิดโลกุตตรปัญญาขึ้นมา
ชำระกิเลสสิ้นไปจากหัวใจ

นี่มันเป็นผลของวิญญูะ ในเมื่อกิเลสสิ้นไปจากหัวใจแล้ว ๔๕ ปี สร้างคุณประโยชน์ไว้ วาง
ศาสนาไว้จนมั่นคงแล้ว ขณะที่มารคลาใจให้ปรินิพพาน “มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกาของเรายังอ่อนแอ ท้อแท้อ่อนแอ ไม่มีจุดยืน เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา
ยังอ่อนแออยู่ ไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไมยอมปรินิพพาน”

แล้วมารก็คลายมาตลอด คลใจมาตลอดเลย จนสุดท้ายวันมาฆบูชา มารก็คลาย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พยายามทำนิมิตหมายบอกพระอานนทถึง ๑๖ หนแล้ว ถ้าพระอานนทนิมนต์ไว้ก็จะอยู่ต่อไปได้ เพราะพระอรหันต์ผู้มีอิทธิบาท ๔ จะอยู่อีกกับหนึ่งก็ได้ ๑๒๐ ปี ก็อยู่ได้ ในเมื่อจิตไม่ออกจากร่าง เรารักษาไว้ จิตไม่ออกจากร่าง เหมือนเราไม่ออกจากบ้าน บ้านมันก็ต้องมีคนอยู่ตลอดไป ถ้าจิตไม่ออกจากร่าง การตายก็ไม่เกิดขึ้น เกิดขึ้นไม่ได้ การตายคือจิตมันออกจากร่างนี้ไป จิตนี้หมดความรู้ สละออกจากร่างนี้ไป แล้วร่างกาย ธาตุไฟก็จะอ่อนลง จนร่างกายนี้จะแข็งที่อเป็นท่อนฟันไป

ผู้ใดมีอิทธิบาท ๔ อยู่ จิตตะ วิมังสา จิตตะ จิตคือตัวจิต วิมังสาคือการรักษาอยู่ จะอยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ ร่างกายก็ส่วนร่างกาย ถ้าจะอยู่ นี้เรื่องของผู้ที่มีอิทธิบาท ๔ บอกพระอานนทถึง ๑๖ หน พระอานนทก็ไม่เข้าใจเลย จนถึงว่าขนาดครั้งสุดท้ายวันมาฆบูชา มารก็มานิมนต์อีก

“บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง เข้มแข็ง เข้มแข็งจนมีเขาวนับัญญัติ จนเข้าใจธรรมวินัย บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้” คุณติสามารถ เพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ นิพพานไปก่อนแล้ว สิ่งที่จะทำสังคายนา ก็มีพระอุบาลีกับพระอานนทเป็นผู้ที่บอกธรรมและบอกวินัย สิ่งที่ส่งกันต่อๆ มา กล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ กล่าวแก้ในธรรมวินัยที่เขาโจมตี เขาบิดเบือน ไม่ให้ไปตามเขา

“บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงต่างๆ ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะปรินิพพาน”

พองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขาร โลกธาตุหวั่นไหว พระอานนทเห็น โลกธาตุหวั่นไหว ต้นไม้หวั่นไหว เหมือนแผ่นดินไหวกำลังเคลื่อนไป ถ้าแผ่นดินไหวนี้มันให้โทษกับโลกนะ แต่โลกธาตุหวั่นไหว หวั่นไหวโดยธรรม มันไหวโดยภาพให้เห็นสิ่งนั้น พระอานนทเห็นความหวั่นไหวของโลกธาตุ ต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแน่นอน ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“เป็นอย่างนี้โดยธรรมชาติ อานนท คราวหนึ่งตั้งแต่พระพุทธเจ้าประสูติ พระพุทธเจ้าตรัสรู้ พระพุทธเจ้าปลงอายุสังขาร พระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน โลกธาตุจะหวั่นไหวอย่างนี้”

พระอานนทฺ์รู้เลยว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขารแล้ว แล้วก็มาอ่อน
วอน

“มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกายังเข้มแข็ง มีธรรม มีเชาวน์ปัญญา”

แต่พระอานนทฺ์เป็นพระโศคาบัน ขนาดบอกนิมิตหมาย บอกว่าพระพุทธเจ้าจะอยู่อีกกับ
หนึ่งก็ได้ พระพุทธเจ้าถ้าจะทรงอยู่ต่อไปก็อยู่ได้ บอกนิมิตหมายมาถึง ๑๖ หน พระอานนทฺ์ไม่
เข้าใจ ถ้ามีความเข้าใจ มันจะรับรู้ได้ รับรู้ เห็นไหม

ขณะที่เรารู้ตาม เรารู้ในพระไตรปิฎก เรารู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วเราก็อยากให้รู้ทัน อยากให้
ทำอย่างนั้น อยากให้เป็นไป เราอยากจะได้รับลูก เราอยากจะทำศาสนา เราอยากจะทำศาสนาให้
ศาสนานี้มั่นคง แต่เราไม่ได้ดูกิเลสเราเลย

กิเลสในหัวใจของเรา ถ้ายังมีกิเลสอยู่ ยังมีความมานะทิฎฐิในหัวใจอยู่ มันจะไปทำ
ศาสนาที่ไหนล่ะ เพราะมันด้านชา จิตใจเรามันด้านชา ถ้าจิตใจเราไม่ด้านชา เราต้องเคารพใน
ธรรมวินัย สิ่งใดที่ผิดขึ้นมาแล้ว เราต้องยอมรับผิด เราปลงอาบัติทำไม อาบัติที่จะปลงกันอยู่นี้
ปลงในสิ่งที่เราทำมาแล้ว เราปลงอาบัติ “สาธุ สุกฺกุ ข้ำพเจ้าจะสำรวมระวัง ข้ำพเจ้าจะไม่ทำอย่างนี้
อีก” แล้วทำไมมันทำซ้ำทำซากล่ะ ทำซ้ำทำซากอยู่อย่างนั้น ผิดแล้วก็ทำแล้วทำเล่าอยู่นั้น แล้วก็
แก้ไข ถ้าไม่แก้ไขแล้วเราจะตื่นตัวขึ้นมาได้อย่างไร จิตมันจะเห็นได้อย่างไรว่าจิตมันเคยผิดพลาด
มาขนาดไหน

ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าศีลมันดีขึ้นมา เรายกขานี้สิ รักษาหัวใจของเราให้กลับมา ฟันฟู
กลับมา อย่าให้มันชินชานขนาดนั้น มันชินชา ชินชากับโลก ชินชากับกิเลส ชินชากับมัน แล้วทำกับ
มันอยู่ตลอดเวลา ผิดก็ไม่ยอมรับผิด ความผิดในตัวของมันก็ไม่รู้จักว่าความผิด แล้วก็ด้านชาอยู่กับ
มัน ด้านชาอยู่กับมันก็จมอยู่กับมันอย่างนั้นนะ

เราอย่าไปคิดอย่างนั้น อย่าทำซ้ำๆ อย่างนั้น ถ้าเราคิดอยู่ ตอกย้ำความคิดนั้น แล้วเราทำของ
เราที่ความคิดนั้น จริตนิสัยจะเป็นอย่างนั้น สิ่งใดที่มันขัดแย้งกับความรู้สึก เราพยายามปฏิบัติธรรม
เราอย่าไปยึดติดยึดทำกับสิ่งนั้น สิ่งใดที่มันผิดพลาดไปแล้วก็ให้มันผิดพลาดกันไป พอทันที เพราะ
อะไร เพราะเรามันก็ปุณฺชน ปุณฺชนเรามันก็หนาด้วยกิเลส ปุณฺชนคือคนหนาด้วยกิเลส

กัลยาณปุถุชน ปุถุชนเหมือนกัน แต่เป็นกัลยาณชน เป็นคนเห็นคุณงามความดี เห็นผิดเห็นถูก ถ้าเรารู้จักเห็นผิดเห็นถูก เราจะดำรงชีวิตเราได้นะ เราเห็นผิดเห็นถูก จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน

เราอย่าไปด้านชากับมัน ด้านชากับกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เราต้องสละทิ้ง ทิฏฐิมานะนี่สละทิ้ง ความเห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ใจ ศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีไม่มีความหมายเลย ศักดิ์ศรีนี้กิเลสเอามาหลอกเราว่าสิ่งนี้เป็นศักดิ์ศรี เอาศักดิ์ศรีมาค้าค่อไว้แล้วเราทำอะไรไม่ได้เลย

ศักดิ์ศรีมันเป็นความเห็นนะ แต่ถ้าคุณงามความดี คุณดี เราให้อาหารสัตว์ เราให้อาหารสุนัข มีศักดิ์ศรีไหม เราเป็นมนุษย์ ทำไมต้องให้อาหารมันล่ะ เราไม่มีศักดิ์ศรีเลย เราไปเห็นสุนัขมันมีค่ากว่าเราหรือ เราต้องไปดูแลมัน ถ้ามีศักดิ์ศรีขึ้นมา เราเหนือกว่า มันต้องมาดูแลเราสิ สุนัขต้องมาดูแลเรา แต่มันไม่ใช่ มันพึ่งพาอาศัย มันก็ดูแลเรา มันเป็นยามให้เรา มันคอยระวังภัยให้เรา แต่ถึงเวลาเราต้องหาอาหารมาเลี้ยงมัน เห็นไหม ศักดิ์ศรีมันเป็นการสมมุติขึ้นมา มันเป็นใครที่ยึด ยึดว่านี่เป็นศักดิ์ศรี ไร มันเป็นทิฏฐิมานะ

ถ้าเป็นสัมมาทิฏฐิ ตั้งสังจะ ตั้งสังจะว่าเรานั่งตลอดรุ่ง เราจะอดนอนผ่อนอาหาร แล้วถ้ามันเสียสังจะ นี่เสียสังจะ แต่สังจะนี้ใครตั้งขึ้นมาล่ะ สังจะความจริงมันเป็นขึ้นมาอย่างไร เราตั้งขึ้นมาเองว่าเป็นศักดิ์ศรีของเรา ศักดิ์ศรีเพราะเราสมมุติมันขึ้นมา แล้วเราก้ไปติดสมมุติของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ามนุษย์นี้โง่กว่าสัตว์ สัตว์มันมีอิสรภาพมากกว่านะ นกมันจะบินไปไหนก็ได้ มันจะอยู่ตามธรรมชาติของมัน มนุษย์ว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ แต่มนุษย์คิดในข้อคิดที่เราเขียนกันขึ้นมา คิดในความคิดของตัวเอง คิดในศักดิ์ศรีของเราเอง ว่าเรามีศักดิ์ศรี มนุษย์โง่กว่าสัตว์ เอาสิ่งที่เป็นโชครวนมากล่องตัว มัดตัวเองไว้ มัดหัวใจเราไว้ แล้วเคลื่อนไปไม่ได้ แล้วว่าตัวเองเก่ง มีศักดิ์ศรีมาก เป็นผู้ม้ออำนาจมาก นี่มันสร้างภาพขึ้นมาทั้งนั้นนะ

คนมีคุณธรรม คนมีคุณงามความดี เทวดา อินทร์ พรหมมาราบไหว้ทำไม เทวดามาฟังเทศน์ทำไม? มาฟังเทศน์อริยสังใจ อริยสังมันพ้นไปจากวัฏฏะไ้ สิ่งที่เกิดมามันเป็นผลของวัฏฏะทั้งหมดนะ ที่มานั่งอยู่นี่ บวชอยู่นี่ นี่ผลของวัฏฏะ คือเราสร้างคุณงามความดีมาเราถึงมาบวชเป็นพระเป็นเจ้า คุณดี เวลาเขาใส่บาตรเรา เขาสาธุ เขายกไว้บนหัวเลย เขาบูชา แล้วใส่บาตรให้เรามาจัน เขาเคารพบูชาขนาดนี้ แล้วเรามีวาสนาขนาดไหน เป็นสิ่งที่สังคม ถ้าไปที่ไหน ผู้เฒ่าผู้แก่เขามี

ศาสนาในหัวใจ เขายกมือไหว้ นะ เห็นพระ เห็นสมณะ สมณะเป็นผู้สงบระงับใจ เห็นสมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ นี้เป็นมงคลชีวิตกับเขา

แล้วมงคลชีวิตกับเราละ เราต้องมีความสุข เราเป็นสมณะใช้ไหม จิตใจเราต้องร่มเย็น จิตใจเราต้องไม่มึนชา จิตใจเราต้องไม่ตายด้านจากความดี ให้มันตายด้านจากความชั่วเสีย ความดีอย่าไปตายด้านกับมัน ทำดีแล้วต้องหมั่นขวนขวาย

เวลาสวดมนต์ทำวัตร “สิ่งที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่” สิ่งต่างๆ ที่เราจะทำต่อไป วันคืนล่วงไปๆ ทำอะไรอยู่ สิ่งที่ดีกว่าในปัจจุบันนี้ยังมีอีกใช้ไหม เราสร้างของเราขึ้นไป ถ้าเรายังไม่สิ้นกิเลส เราต้องทำของเราขึ้นไป ถ้าเราทำของเรา เราตั้งใจของเรา เราจะเป็นนักรบ เป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาสาสนทายาทมาก วางหลักธรรมวินัยไว้ให้เราก้าวเดินมาเป็นสาสนทายาท ศาสนทายาทเป็นที่หัวใจนะ

วัดวาอาราม สิ่งปลูกสร้าง ศาสนวัตถุ ทางโลกเขา ศาสนวัตถุเจริญมาก ในทางตะวันตกเขาเจริญมาก แต่หัวใจเขารำรือบนนะ เจริญขนาดไหนมันปรนเปรอหัวใจไม่ได้หรอก เพราะหัวใจมันมีต้นหาความทะยานอยากล้นฝั่ง ไม่มีหรอก คุณิ ถมทะเลอย่างไรก็ไม่เต็ม โลกนี้เกลี้ยลงไปทะเล มันจะถมทะเลให้เต็มได้ไหม สิ่งที่เป็นแผ่นดินบนโลก เอาเทคโนโลยีผลักให้มันลงทะเลให้หมดเลย คิดว่ามันจะถมทะเลเต็มไหม แล้วหัวใจมันยิ่งกว่านั้น หัวใจ ต้นหาความทะยานอยาก ถมไม่มีวันเต็ม แล้วคิดว่าวัดดูอย่างนั้นมันจะให้หัวใจมันมีความสุขมันเป็นไปได้ไหม? มันเป็นไปได้หรือไม่

คุณิ คุยอย่างบิลด์ เกตส์ มันมีเงินหกหมื่นกว่าล้านดอลลาร์ มันตั้งเป็นมูลนิธิ มันสละให้โลกหมดเลย หัวใจเขาขนาดไหน หกหมื่นล้านดอลลาร์ เขาเสียสละได้ แล้วเราทำอะไรกัน เราจะไปแข่งขันอะไรกับเขา เราไม่ต้องไปแข่งขันกับเขา เราแข่งขันเรื่องใจเรานี้ หัวใจเรา สิ่งที่เป็นสุขเป็นทุกข์ในหัวใจเรา

เวลาเขาเสียสละเขาไม่รู้ทางออกของเขานะ เขาเสียสละเงินของเขา เขาคิดว่าสิ่งนั้นเป็นความดีของเขา เพราะเขาหาเงินของเขามาได้ เพราะเขามีบุญกุศลของเขา เขาเกิดมา การตลาดของเขาดี เขาทำธุรกิจของเขา แล้วเขาก็มีเงินสะสมไว้มาก แล้วเขามีความคิดที่ดีๆ คนที่มีความคิดที่ดีๆ เขาเสียสละสิ่งนี้ให้เป็นสาธารณประโยชน์ ลูกของเขา ญาติของเขา เขาก็ให้ของเขาไว้พอใช้จ่าย เขาไม่ให้ไว้มากหรอก เพราะเงินมันไปฆ่าลูกเขา เขาไม่ต้องการให้โรครวยทำร้ายลูกของเขา เขา

ให้สัมผัสกับตัวเอง เขามีแนวคิดเลยว่าเขาไม่ให้โรคความรวยทำร้ายลูกของเขาเนาะ เพราะโรคความรวย ความที่มีเงินมาก มันใช้จ่ายโดยที่ไม่มีสติสัมปชัญญะ มันทำให้คนเสียทั้งนั้นนะ

แต่คนเราอาบน้ำร้อนต่างน้ำหาเงินมาหกหมื่นกว่าล้าน มันเป็นน้ำพักน้ำแรง เป็นเศรษฐกิจที่สร้างขึ้นมาจากน้ำพักน้ำแรงของเรา เราไม่ได้เป็นเศรษฐกิจที่ได้รับมรดกตกทอดมาจากปู่ย่าตายายของเรา เศรษฐีรับมรดกตกทอดมาเป็นบุญกรรม รับมาอย่างนั้น ถ้าคนที่เป็นคนดี เขาจะรักษามรดกอันนั้นไว้ เขาจะเอามรดกอันนั้นทำประโยชน์กับโลก ถ้าคนนั้นเป็นคนไม่ดี เขารักษามรดกของเขาไม่ได้หรอก

แต่คนที่เขาสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาโดยปลื้มแข่งของเขาเลย เขาสร้างขึ้นมา เขาเห็นประโยชน์ เขาเห็นการกระทำของเขา ลูกก็ให้ ญาติก็ให้ ทุกอย่างก็ให้ ให้นำที่การงาน ให้มีงานทำ ให้มีการเลี้ยงสัมมาอาชีพะไว้ เพราะคนเรามีชีวิตเท่านั้นแหละ แล้วสิ่งที่เกินกว่าเหตุ สิ่งที่มีมาได้มาส่วนเกิน ให้ตอบสนองกลับไปกับสังคม ให้สังคมเขาได้รับ ให้ได้ใช้สอยสิ่งนี้ นี่ใจเขาเป็นธรรม เขาเป็นคฤหัสถ์ เขาเป็นฆราวาส เขาไม่ใช่นักบวชอย่างเราเลย แต่หัวใจของเขามีคุณธรรมขึ้นมา เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ความรู้สึกรู้สึกของเขาในหัวใจของเขา

แต่เราเป็นนักบวชแท้ๆ เราเป็นนักรบแท้ๆ เลย คุณติ เวลาเราบวชขึ้นมา เราเข้าไปหาพระอุปัชฌาย์ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ให้ถอยหน้าถอยหลัง สิ่งนี้เป็นงานของเรา งานของเรา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ทะลุมันไปให้ได้ ถ้าทำสิ่งนี้ได้ มันจะทะลุเข้าไปถึงหัวใจ เพราะหัวใจมันอยู่ในร่างกายนี้ไง

เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ คนยังมีชีวิตอยู่เพราะอาศัยสิ่งนี้ดำรงชีวิต ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง หนังมันหุ้มอยู่ หุ้มร่างกายนี้อยู่ เพราะยังมีชีวิตจิตใจอยู่ แต่เวลาถ้าใจมันออกจากร่างกายนี้ไปนะ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ไม่มีความหมายแล้ว เพราะเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นั้นซากศพ มันไม่มีหัวใจรับรู้ มันไม่มีใครมาดูแลเป็นประโยชน์กับมัน คุณติ เราไปเที่ยวป่าช้า ไปดูซากศพ ซากศพของใคร เราไปดูซากศพมันก็ทำให้เราสลดสังเวช สลดสังเวชมาในหัวใจ นี่ภายนอก

แต่ถ้าเห็นภายในของเรา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ต้องให้เจ้าของชีวิตนั้นเป็นผู้ดู ให้หัวใจที่อยู่ในเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ มันเป็นผู้ไปเห็น ถ้าไปเห็นเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นสัkkายทิฏฐิ ทิฏฐิความเห็นผิด จิตมันมีทิฏฐิ แม้แต่เรื่องของศีลมันยังด้านขวาจากความดีและความชั่ว แล้วทิฏฐิความเห็น ของที่มันไปติดข้องกับมัน เงินทองไม่มี

ความหมายเลย ก็หมิ่นล้าน หกหมื่นล้านดอลลาร์มันก็เป็นเศษกระดาษ เศษกระดาษนี้โลกเขาได้เอามาใช้สอย ได้เอามาซื้ออาหาร ได้เอามาใช้ประโยชน์กับการดำรงชีวิตเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย

แต่ถ้าหัวใจมันเห็นเกสา โลมา นขา ทันดา ตโจ จิตใจตายเกิดๆ มันไม่มาตายเกิดๆ จิตดวงหนึ่งเวลาตายเกิดๆ ประชากรในเมืองไทย ๖๐ กว่าล้านคน จิตใจตายเกิดๆ มันไม่มีต้นไม่มีปลาย มันกิน ๖๐ ล้านคนนะ จิตดวงหนึ่ง ประชากรมันเกิดตายได้มากมายขนาดนั้น แล้วถ้ามันมีคุณธรรมขึ้นมา สิ่งที่ยังพิจารณาเกสา โลมา นขา ทันดา ตโจ ถ้ามันเข้าใจสิ่งนี้ มันละสักร่างกายทิฐิขึ้นมา มันจะไม่มาเกิดมาตายอีก ไม่มาเกิดมาตายมันก็ไม่เกิดมาใช้ทรัพยากรนั้น ไม่เกิดมาใช้สิ่งปัจจัยเครื่องอาศัยนั้น

เงินนี้เขาหาสิ่งปัจจัยเครื่องอาศัยให้กับการดำรงชีวิต แต่ธรรมะเข้าไปถึงหัวใจ แทรกเข้าไปในหัวใจ ทำลายกิเลสอวิชชาในหัวใจ ถ้าทำลายกิเลสอวิชชาในหัวใจ สิ่งที่ทำลายกิเลสอวิชชาในหัวใจมันไม่มาเกิดอีก ไม่มาเกิดอีก แล้วไปไหน ไม่มาเกิด แล้วจิตไปไหน? จิตก็ไปอยู่วิมุตตีสู่ข อยู่วิมุตตีสู่ข

แล้วอาหารของมัน อาหาร ๔ กวฬิงการอาหาร อาหารคำข้าวของมนุษย์ ของสัตว์เดรัจฉาน แล้ววิญญานอาหาร อาหารของเทวดา ผัสสาหาร อาหารของพรหม มโนสัญเจตนาหาร อาหารผ่านจากวิญญูะ นอกวิญญูะ เข้ามาในวิญญูะ ออกวิญญูะ เข้าวิญญูะ เห็นไหม อาหาร ๔ ในวิญญูะนี้ อาหารอย่างนี้คืออาหาร ๔ อาหารตั้งแต่ของพรหมลงมา ตั้งแต่ผัสสาหาร แล้ววิญญูะมันต้องสัมพันธ์กันด้วย

คนเกิดมาต้องมีอาหารกิน คุณิ สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยนี้เป็นอาหารของชีวิต แต่ธรรมะเวลามันหลุดออกไปแล้ว อาหารมันคืออะไร นิพพานกินอาหารอะไร อาหารของนิพพานอยู่ที่ไหน แล้วนิพพานเป็นอย่างไร จิตมันพ้นอย่างนั้น เห็นไหม นี่คุณธรรม เราเป็นนักรบ รบตรงนี้ไง ถ้าเราไม่ด้านชากับจิต ไม่ด้านชากับความรู้สึกของเรา ถ้าเราไม่ด้านชากับความรู้สึกของเรา เราจะมีคุณธรรมขึ้นมา

เขามีเงินหกหมื่นเจ็ดหมื่นล้าน เขาสละบริจาคไป เขาก็เวียนตายเวียนเกิดอยู่อย่างนั้นนะ เขาจะไม่มีประโยชน์อะไรขึ้นมาเลย แต่ถ้าเรามีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจ ธรรมขึ้นมาในหัวใจ มันชำระกิเลสในหัวใจ สิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรามหาศาลเลย นี่เป็นประโยชน์มหาศาล เพราะต้องตื่นตัวก่อน ถ้าเราไม่ตื่นตัว เราไม่ตื่นตัวของเราให้มีหิริ โอตคัปปะ ให้เกรงกลัวใจ ให้เกรงกลัวต่อ

บาป ให้เกรงกลัวต่อการกระทำของใจ ให้เกรงกลัวต่อการกระทำของความคิด มโนกรรม มันคิด แต่สิ่งที่เหยียบย่ำหัวใจมัน มันคิดแต่สิ่งที่เหยียบย่ำหัวใจของเราเอง มันทำลายเรา แล้วธรรมะที่เกิด ขึ้นมาเราต้องสร้างสม

สิ่งที่สร้างสมขึ้นมามันไปคุ้มชิน ชีวิตใจ เป็นนักรบ บวชขึ้นมาใหม่ๆ การบิณฑบาต เราจะ อยู่อย่างไร เราจะเป็นอย่างไร บวช ๒ พรรษา ๕ พรรษา ๑๐ พรรษาขึ้นไป การบิณฑบาตเลย กลายเป็นทำเป็นพิธีไปเลยๆ แล้วพอคุ้มชินกับมัน

อย่าไปชินกับมันสิ ชีวิตคือชีวิตนะ หายใจเข้าแล้วไม่หายใจออก ตายหมดนะ สิ่งที่มีมันมี ชีวิตขึ้นมา สิ่งที่เราบิณฑบาตมาดำรงชีวิตนี้เป็นอาหารของร่างกาย อาหารของใจ อาหารของ ธรรมต้องให้เกิดขึ้นมา ถ้ามีอาหารของธรรมเกิดขึ้นมา เราจะเป็นนักรบ เราจะเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เราจะเป็นสิ่งที่อาศัยของหมู่คณะ เราจะเป็นที่อุ่นอกอุ่นใจใจ ถ้าจิตมันไม่มีกิเลสเสียอย่างหนึ่ง มัน ทำอะไรมันทำโดยสัญชาตญาณ ถ้าเป็นจริตนิสัยแสดงออกอย่างนั้นมันก็เป็นสิ่งที่ไม่น่าเกลียด

แต่ถ้ามันมีกิเลสเสียอย่างหนึ่ง จะทำอย่างไรมันเป็นเล่ห์เหลี่ยมทั้งนั้นนะ สิ่งที่เป็นเล่ห์ เหลี่ยมเล่ห์กล เราเป็นนักรบ เราเป็นนักบวช เราเป็นสุภาพบุรุษ ถ้าเราเป็นสุภาพบุรุษ เราพูดกัน ด้วยความเป็นสุภาพบุรุษ เราพูดกันรู้เรื่องนะ เราพูดด้วยความเป็นสุภาพบุรุษ สุภาพบุรุษคุยกันนี้ เข้าใจง่าย แล้วพูดด้วยความซื่อความบริสุทธิ์ แต่ถ้าพูดด้วยเล่ห์ เราไม่ฟังกัน เพราะมันเป็นกิเลส เป็นกิเลสขึ้นมามันสะท้อนใจกัน มันสะท้อนใจกัน แล้วเราเป็นสุภาพบุรุษด้วย แล้วยังมารู้ว่าหลัง ว่าสิ่งที่เราทำมานี้มันเป็นเล่ห์กลที่เขาหลอกใช้ มันเสียใจ ๒ ชั้น ๓ ชั้น

เราถึงบอกว่าเราต้องมีความจริงใจก่อน ถ้ามีความจริงใจของเรา จริงใจกับใคร? จริงใจกับ เรา ถ้าจริงใจกับเรา เราจะต่อสู้กับมัน เราจะชำระกิเลสของเรา เราจะต่อสู้กับเรา ถ้าชำระกิเลสของ เรา เริ่มต้นจากตรงนี้นะ นักรบ นักรบอย่าไปคุ้มชินกับกิเลส ให้คุ้มชินกับธรรม ให้เอาธรรมเป็น ที่ตั้ง

ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล ความปกติของใจ ให้ใจมันปกติเสีย อย่าให้มันเพนพ่าน อย่าให้มัน สร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมารบกวนคนอื่น มันรบกวนคนอื่น มันเบียดเบียนใจเรา ใจเราโดนมันเหยียบย่ำ ก่อน แล้วมันยังไปรบกวนคนอื่นอีก แล้วสิ่งที่ขึ้นไป เพราะเราไปคุ้มชินกับมัน แต่ถ้าเราปฏิเสธ มัน เราตั้งใจของเรา เราตั้งใจของเรา เราทำของเราให้ดีขึ้นมา สิ่งที่ดีขึ้นมา เราดีสักคนเดียว คนอื่น จะดีหมด ถ้าเราดี สิ่งใดก็ดีไปหมด ถ้าหัวใจเราเศร้าหมอง เราจะมองสิ่งใดๆ เศร้าหมองหมด

เราสังเกตไหม ถ้าวันไหนสมาธิดี วันไหนภาวนาดี โลกนี้สวยงามมาก โลกนี้น่าอยู่มาก โลกนี้เป็นสิ่งที่รื่นรมย์ ถ้าวันไหนทุกข์ โลกนี้ไม่น่าอยู่เลย โลกนี้เป็นสิ่งที่มิแต่ไฟเผาผลาญ ถ้าใจมันดี เราต้องย้อนมาที่นี้ ใจสำคัญที่สุด เราย้อนมาที่ใจของเรา แล้วเราทำใจของเราให้ดีขึ้นมา ถ้าใจของเราดีขึ้นมา สรรพสิ่งในโลกนี้จะเป็นของดี ดีกับเรา จากที่เราตั้งสตินะ มีสติสัมปชัญญะ คนนั้นเป็นคนดี

ขาดสติ คนขาดสติทำอะไรก็ผิดพลาด แม้แต่เราตั้งใจทำคุณงามความดี ตั้งใจทำดี คุณก็เหยียบผ้า ถ้าขาดสติ มันเหยียบผิดเหยียบถูกแล้ว ต้องมานั่งสอย นั่งแก้ ทุกข์ใหม่ ถ้าเราตั้งใจทำ เหยียบ กระตุกก็สวย ทุกอย่างก็สวย ตั้งสติ ฝึกสติไว้ ถ้ามีสติเสียอย่าง ทุกอย่างจะดีไปหมดเลย แล้วฝึกจนสติเป็นมหาสติ สติเป็นอัตโนมัติ

มีสติ สติมันยับยั้งไว้ก่อน แล้วปัญญาค่อยแก้ไข ขออย่างเดียว ขอให้มิตติก่อน สติยับยั้งเอาไว้ ให้เราควบคุมใจเราได้ ถ้าเราควบคุมใจเราได้ ไฟ เอาไว้อยู่กับเรา อย่าไปเผาคนอื่น ถ้ามันจะเผา ขอให้มันเผาเราก่อน ถ้ามันเผาเรา มันเผาเราร้อนไหม แล้วถ้าเราไปเผาคนอื่นด้วยวาจาของเรา ด้วยการกระทำของเรา เขาร้อนกับเราไหม? เขาก็ร้อน แล้วร้อนเกิดจากใคร? เกิดจากเรา น่าเสียใจไหม แต่ถ้ามันจะเผาขอให้เผารเราเสีย เผาให้ตายไปเลย ให้มันรู้จักร้อนจักหนาวบ้าง แต่ถ้ามันเผามันก็ไม่ยอมอีก มันจะเผาแต่ข้างนอก เพราะธรรมชาติของมันเป็นอย่างนั้น นี่ธรรมชาติของกิเลส

แต่ธรรมชาติของธรรมมันเย็นจากเรานะ ฝึกถ้ามันสงบ มันก็สงบจากภายใน ถ้ามรรคญาณมันเกิด มันชำระกิเลส มันชำระกิเลสไปแล้วใจมันว่างขนาดไหน สุขขนาดไหน มันก็สุขของเรา สุขของเราเกิดจากภายในของเรา มันเป็นปัญญาของเรา มันเป็นประโยชน์กับเราทั้งนั้นนะ ถึงนี้เป็นประโยชน์กับเรา ของอยู่กับเราแท้ๆ เราทำให้เจอลิ

สิ่งที่โลกเขาค้นหากัน เขาทำธุรกิจกัน เขาต้องการตลาด เขาต้องการสิ่งต่างๆ แต่ของเราทางจงกรมของเรา ทางจงกรม ที่นั่งสมาธิของเรา เราเดินจงกรม นั่งสมาธิขึ้นมาก็เพื่อจิตสงบ ถ้าค้นคว้าหาจิตได้ มันเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งนี้เป็นวัตถุทั้งหมด เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ โคนต้นโพธิ์ก็เป็นที่นั่งของร่างกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่จิตใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างหากที่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา แล้วสิ่งนี้เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป ร่างกายก็เผา แต่จิตใจไปไหนละ จิตใจมันไปไหน

สิ่งที่มีคุณประโยชน์กับเรา เรายังมีชีวิตอยู่นะ แล้วตอนนี้ยังเป็นเทศน์กับวชด้วย เป็นนักรบด้วย ถ้าเราเป็นเทศน์กรบ เราได้รับกับกิเลส ถ้าศึกษาเวลาเทศไปมันก็เป็นฆราวาส ฆราวาสก็ทำได้ แต่มันไม่พร้อมเหมือนเรา ๒๔ ชั่วโมง ถ้าเราศึกษาเวลาเทศไป เราจะว่า “โอ้! เราจะมีเวลาทำอย่างโน้นอย่างนี้” ผันไปนะ

แต่ปัจจุบันนี้ไม่ต้องมีงานเลย มีงานนี้วัดสร้างใหม่ งานอย่างนี้งานชั่วคราวเท่านั้นนะ หมดที่นี้แล้วจะไม่มี ถ้าพูดถึงงานของเรา ถ้าไม่มีงานในการก่อสร้าง เราก็แค่ไปบิณฑบาตมา บิณฑบาตมาทำข้อวัตร แล้วก็ปฏิบัติเท่านั้น ๒๔ ชั่วโมงทั้งนั้นเลย ๒๔ ชั่วโมง เราจะประพฤติปฏิบัติได้ตลอดเวลา สิ่งนี้ถ้าเป็นคฤหัสถ์ เขาต้องหางานดำรงชีวิตของเขา เขาเอาเวลานี้ไปตั้งแต่วันก่อนวันแล้ว แล้วเวลาปฏิบัตินิดหน่อย แต่ก็เพื่อเอ้อกันไป

ขณะที่ปฏิบัติได้ พระนี่แหละ ขณะที่เราเป็นนักรบนี่แหละ สิ่งนี้ โอกาสนี้ดีที่สุดแล้ว อย่าให้กิเลสมันหลอกไปข้างหน้ามากมายเลย ให้มันอยู่ในปัจจุบันนี้ แล้วเอามันให้ได้ แล้วชำระกิเลสได้ เราจะเป็นนักรบ เราจะเป็นศากยบุตร เราจะมีคุณธรรมในหัวใจ เอวัง